

РЕЦЕНЗИЯ

От: проф. дн Таня Йорданова Тодорова
Университет за национално и световно стопанство
ПН 3.5. Обществени комуникации и информационни науки

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по *научна специалност* в УНСС

Основание за представяне на рецензията: участие в състав на научно жури по защита на дисертационен труд, съгласно Заповед № 2690/13.10.2023 г. на Ректора на УНСС

Автор на дисертационния труд: Валери Валентинова Костова
Тема на дисертационния труд: Интелектуална собственост в приложните изкуства – идентифициране и пазарна реализация

1. Информация за дисертанта

Валери Валентинова Костова е зачислена като докторант в редовна форма на обучение към катедра „Интелектуална собственост и технологичен трансфер“ при Бизнес факултет на УНСС по професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство“ с научен ръководител проф. д-р Мария Маркова, съгласно Заповед № 742/31.03.2020 г. на Ректора на УНСС. Срок на обучение в докторантурата от 04.03.2020 г. до 04.03.2023 г., с удължен срок на докторантурата, съгл. Заповед № 677/21.03.2023 г. за срок от една година до 04.03.2024 г.

Дисертантката е възпитаник на катедра „Интелектуална собственост и технологичен трансфер“ при Бизнес факултет на УНСС, където е завършила ОКС „Бакалавър“ и „Магистър“ по специалността „Интелектуална собственост и бизнес“. Логично произтичат от образователния й път, продължаването на обучението в ОКС „Доктор“ в същото образователно и научно звено, както и изборът на проблематика за дисертационно изследване. Видно от приложената автобиография е, че по време на обучението си, В. Костова активно е включвана в учебния процес на катедрата, което показва отговорно изпълнение на индивидуалния план в различните му академични аспекти. Имам отлични впечатления от нейни изяви на научни форуми като комуникатор на научни и приложни знания.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Обсъжданият труд «Интелектуална собственост в приложните изкуства – идентифициране и пазарна реализация» има следното съдържание: увод, три глави – първа глава „Теоретични основи на приложните изкуства като творческа дейност и на произведенията на приложните изкуства като интелектуален продукт“; втора глава „Закрила на произведенията на приложните изкуства като интелектуална собственост“ и трета глава „Бизнес реализация на произведенията на приложните изкуства“, заключение, информационни източници, индекс на използваните в дисертационния труд таблици и фигури, използвани съкращения. Съдържанието е разработено в обем от 200 страници.

Структурата на труда отговаря на изискванията за композиционно съразмерно разположение на отделните части, осигурена е тяхната логическа обвързаност и баланс в научното изследване на отделните проблеми. Посоченият обем от 200 страници е достатъчен, за да бъдат изложени и систематизирани убедително теоретичните, методологическите и приложните въпроси на проведеното проучване.

В увода дисертантката определя обекта на дисертационното изследване - произведенията на приложните изкуства и предмета на изследването - закрилата на произведенията на приложните изкуства като интелектуална собственост и тяхната бизнес реализация. Формулираната основна цел на изследването е: да разкрие многообразието от видове произведения на приложните изкуства, да идентифицира комплекса от обекти на интелектуална собственост в тези произведения, начините за тяхната бизнес реализация, както и да предложи модел за управление. Конкретно обвързани с целта и подцелите са поставените ясно определени пет изследователски задачи. В. Костова подчертава, че в хода на разработката ще докаже следната теза: „произведението на приложните изкуства като комплекс от обекти на интелектуална собственост и представляващо в своята същност творчески продукт, притежава икономически потенциал, който трябва да бъде обект на управление“. Доказването на изследователската теза се осъществява посредством тестване на три работни хипотези. Сполучливо формулираната теза и три хипотези изразяват първоначалния замисъл на изследването, който се постига и се доказва от резултатите на проведеното изследване.

Използваната литература при разработването на дисертацията се състои от 130 източника. От подбора на използваните източници

проличава доброто познаване на релевантната литература и научните постижения в проучваната интердисциплинна проблематика.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Внимателният прочит на разглеждания труд „Интелектуална собственост в приложните изкуства – идентифициране и пазарна реализация“ с автор Валери Костова води до заключението, че неговата тема е дисертабилна, актуална, интердисциплинна и значима.

Дисертантката аргументира необходимостта от провеждане на изследване относно значението на интелектуалната собственост в произведенията на приложните изкуства, различните форми на защита и различните модели за управление на интелектуалната собственост в тази специфична област. Изборът на тема се подкрепя от аналитичен преглед на научната литература по очертаните проблеми от наши и чужди автори. На тази база обосновано произтича намерението на дисертационното изследване да отговори на необходимостта от запълване на някои дефицити, които съществуват в изследванията на икономическите характеристики и на приноса на интелектуалната собственост в различните видове произведения на приложните изкуства, както и фрагментарния характер на научните изследвания относно управленските аспекти на интелектуалната собственост в тези изкуства.

Критично е обмислено съществуващото знание и са открити неизследвани проблеми. По този начин аргументирано е достигнато до обобщението за новост и значимост на формулираната тема, тъй като липсват до момента резултати от конкретни изследвания на класификационната същност на приложните изкуства и на произведенията на приложните изкуства, формите им на защита чрез обектите на индустриална собственост (до момента произведенията на приложните изкуства са разглеждани единствено като художествена собственост, регламентирани безапелационно като обект на авторското право), както и възможностите на системата на интелектуална собственост за стратегическо развитие.

В дисертацията е приложена интердисциплинна методология, съдържаща системен и комплексен подход, като в основата им е теорията за интелектуалната собственост и управленската теория. Използвани са и емпирични методи – проведено е анкетно проучване на базата на разработена авторска анкетна карта и са проучени примери от практиката в областта на приложните изкуства със задълбочен анализ на резултатите.

Постижение на дисертацията на В. Костова, разгърната в три глави, както следва: първа глава „Теоретични основи на приложните изкуства като творческа дейност и на произведенията на приложните изкуства като интелектуален продукт“, втора глава „Закрила на произведенията на приложните изкуства като интелектуална собственост“ и трета глава „Бизнес реализация на произведенията на приложните изкуства“ - е предложеният модел за управление на интелектуалната собственост в приложните изкуства. Този модел е с потенциал за мултиплициране като може да бъде възпроизвеждан и прилаган в различни контексти. Той представя цялостна рамка за управление на жизнения цикъл на произведенията на приложните изкуства - от създаването им до тяхната пазарна реализация. Аргументирано е доказано заявлението на авторката, че подчертавайки значението на защитата на интелектуалната собственост и нейното интегриране в творческите и търговски процеси, бизнесът може да оптимизира своя пазарен успех и да стимулира иновациите в областта на приложните изкуства.

В заключението В. Костова систематизирано представя комплекса от проучени въпроси, свързани с необходимостта от разбирането на правните възможности и изискванията за защита на интелектуалната собственост и на добре дефиниран управленски модел на интелектуална собственост в приложните изкуства. Обобщено е значението на предложения модел с модули за създаване на произведения на приложните изкуства и тяхната бизнес реализация като се доказва, че ефективното управление на интелектуалната собственост в произведенията на приложните изкуства може да доведе до по-добри търговски резултати.

За научната достоверност на труда допринасят подходящо използваните конкретни илюстративни примери, материали и данни, изразени чрез фигури, графики и таблици.

Разработката е авторска, осъществена според академичните стандарти и изисквания на ЗРАСРБ и на Правилника за неговото приложение. Цялостната ми оценка на дисертационния труд, основана на неговата актуалност, значимост, теоретични и приложни резултати, е положителна. Представеното изследване постига новост за научното знание и е с ясна приложна рефлексия.

Приложена е коректно изготвена и доказваща изискуемия капацитет на докторанта Справка за съответствие с минималните национални изисквания към научната и преподавателската дейност на кандидатите за придобиване на образователна и научна степен „доктор“.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Възприемам формулировката на научните и научно-приложните приноси като коректна и съответстваща на съдържанието и постиженията на дисертацията.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Публикациите на В. Костова по проблематиката на дисертационното изследване са 4 на брой – 3 на български и 1 на английски език и са апробирали пред научна аудитория авторските наблюдения и находки.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът е оформен според изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за неговото приложение и отразява еднозначно съдържанието на дисертационния труд.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Бележки съм давала в предварителни разглеждания на дисертационния труд и те са отразени.

Препоръчвам продължаване на публикационната активност по изследваната проблематика и задълбочаване с конкретни образователни и проектни инициативи популяризирането на постигнатите резултати и ново знание при взаимодействие със заинтересовани страни от сферата на приложните изкуства.

8. Заключение

Изразявам положително мнение, че дисертационният труд на тема „Интелектуална собственост в приложните изкуства – идентифициране и пазарна реализация“ с автор Валери Валентинова Костова съответства на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за неговото приложение, и на Правилника на УНСС.

Дисертацията притежава необходимите научни, методологични и приложни достойнства и авторски постижения, за да придобие нейната авторка Валери Валентинова Костова образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 3.8. Икономика.

28.10.2023 г./София

Подпис:
Проф. дн Таня Годорова

UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY

REVIEW

From: Prof. DSc Tania Yordanova Todorova
University of National and World Economy

3.5. Public Communications and Information Sciences

Subject: dissertation work for the award of the educational and scientific degree
"doctor" in a scientific specialty at UNSS

Reason for presenting the review: participation in a scientific jury for the
defense of a dissertation, according to Order No. 2690/13.10.2023 of the Rector
of the UNWE

Author of the dissertation: Valeri Valentinova Kostova

Dissertation topic: Intellectual property in the applied arts - identification and
market realization

1. Information about the PhD student

Valeri Valentinova Kostova is enrolled as a full-time doctoral student at the Department of “Intellectual Property and Technology Transfer” at the Faculty of Business of the UNWE in professional direction 3.8. Economics, scientific specialty “Organization and management outside the sphere of material production” with academic supervisor Prof. PhD. Maria Markova, according to Order No. 742/31.03.2020 of the Rector of UNWE. Duration of training in the doctoral program from 03.04.2020 to 03.04.2023, with an extended period of the doctoral program, according to Order No. 677/21.03.2023 for a period of one year until 04.03.2024.

The PhD student is a graduate of the Department of “Intellectual Property and Technology Transfer” at the Business Faculty of UNWE, where she completed the “Bachelor's” and “Master's” degrees in “Intellectual Property and Business”. They logically stem from her educational path, the continuation of her PhD studies in the same educational and scientific unit, as well as the choice of topic for dissertation research. It can be seen from the attached autobiography that during her studies, V. Kostova was actively involved in the educational process of the department, which shows a responsible implementation of the individual plan in its various academic aspects.

I have excellent impressions of her appearances at scientific forums as a communicator of scientific and applied knowledge.

2. General characteristics of the presented PhD Thesis

The discussed PhD thesis, titled “Intellectual property in the applied arts - identification and market realization” has the following structure: introduction, three chapters - first chapter “Theoretical foundations of the applied arts as a creative activity and of the works of the applied arts as an intellectual product”; second chapter “Protection of works of applied arts as intellectual property” and third chapter “Business implementation of works of applied arts”, conclusion, information sources, index of tables and figures used in the dissertation, abbreviations used. The content is developed in a volume of 200 pages.

The structure of the work meets the requirements for a compositionally proportionate arrangement of individual parts, their logical connection and balance in the scientific study of individual problems is ensured. The indicated volume of 200 pages is sufficient to convincingly set forth and systematize the theoretical, methodological and applied issues of the conducted research.

In the introduction, the doctoral student defines the object of the dissertation research - the works of applied arts and the subject of the research - the protection of the works of applied arts as intellectual property and their business realization. The formulated main goal of the research is: to reveal the variety of types of works of applied arts, to identify the complex of objects of intellectual property in these works, the ways of their business realization, as well as to propose a management model. Specifically linked to the goal and sub-goals are the clearly defined five research tasks. V. Kostova emphasizes that in the course of the development, he will prove the following thesis: “the work of applied arts as a complex of objects of intellectual property and representing in its essence a creative product, has an economic potential that must be an object of management”. The proof of the research thesis is carried out by testing three working hypotheses. The successfully formulated thesis and three hypotheses express the initial idea of the research, which is achieved and proved by the results of the conducted research.

The literature used in the development of the dissertation consists of 130 sources. The selection of the used sources shows the good knowledge of the relevant literature and the scientific achievements in the studied interdisciplinary issues.

3. Evaluation of the obtained scientific and scientific-applied results

A careful reading of the PhD Thesis, titled “Intellectual property in the applied arts - identification and market realization” with author Valeri Kostova leads to the conclusion that its topic is dissertable, current, interdisciplinary and significant.

The dissertation argues the need to conduct research on the importance of intellectual property in works of applied arts, the different forms of protection

and the different models for managing intellectual property in this specific field. The choice of topic is supported by an analytical review of the scientific literature on the outlined problems by our and foreign authors. On this basis, the intention of the dissertation research is justified to respond to the need to fill some deficits that exist in the studies of the economic characteristics and the contribution of intellectual property in the various types of works of applied arts, as well as the fragmentary nature of the scientific studies on the management aspects of intellectual property in these arts.

Existing knowledge is critically considered and unexplored issues are highlighted. In this way, the generalization of the novelty and significance of the formulated topic has been arrived at with reason, since there are currently no results of specific studies of the classification essence of applied arts and works of applied arts, their forms of protection through the objects of industrial property (until now works of applied arts are considered solely as artistic property, regulated without appeal as an object of copyright), as well as the possibilities of the intellectual property system for strategic development.

The dissertation uses an interdisciplinary methodology containing a systematic and complex approach, based on the theory of intellectual property and management theory. Empirical methods were also used - a survey was conducted on the basis of a developed author's questionnaire and examples from practice in the field of applied arts were studied with a thorough analysis of the results.

Achievement of the dissertation of V. Kostova, developed in three chapters as follows: first chapter "Theoretical foundations of applied arts as a creative activity and of works of applied arts as an intellectual product", second chapter "Protection of works of applied arts as intellectual property" and the third chapter "Business realization of works of applied arts" - is the proposed model for managing intellectual property in applied arts. This model has the potential to be replicated and applied in different contexts. It presents a comprehensive framework for managing the life cycle of works of applied arts - from their creation to their market realization. The author's claim that by emphasizing the importance of intellectual property protection and its integration into creative and commercial processes, businesses can optimize their market success and stimulate innovation in the field of applied arts is well-argued.

In the conclusion, V. Kostova systematically presents the set of researched questions related to the need to understand the legal possibilities and requirements for the protection of intellectual property and a well-defined management model of intellectual property in the applied arts. The significance of the proposed module model for the creation of works of applied arts and their

business implementation is summarized, proving that effective management of intellectual property in works of applied arts can lead to better commercial results.

Appropriately used specific illustrative examples, materials and data expressed through figures, graphs and tables contribute to the scientific credibility of the work.

The PhD Thesis on the topic “Intellectual property in the applied arts - identification and market realization” with author V. Kostova is an author's work, carried out according to the academic standards and requirements of LDASRB and the Regulations for its application. My overall assessment of the dissertation, based on its relevance, theoretical and applied results, is positive. The presented research achieves novelty for scientific knowledge and has a clear applied reflection.

A certificate of compliance with the minimum national requirements for the scientific and teaching activity of the candidates for the acquisition of the educational and scientific degree "doctor" has been presented, correctly prepared and proving the required capacity of the PhD candidate V. Kostova.

4. Evaluation of scientific and scientific-applied contributions

I perceive the wording of the scientific and scientific-applied contributions as correct and consistent with the content and achievements of the dissertation.

5. Evaluation of dissertation publications

The publications of V. Kostova on the issues of the dissertation research are four - 3 in Bulgarian and 1 in English and have approved the author's observations and findings in front of a scientific audience.

6. Evaluation of the abstract of PhD Thesis

The abstract is formatted according to the requirements of the LDASRB and the Regulations for its application and clearly reflects the content of the dissertation.

7. Critical notes and recommendations

I have given notes in preliminary reviews of the PhD thesis and they have been reflected.

I recommend continuing the publication activity on the researched issues and deepening with specific educational and project initiatives the popularization of the achieved results and new knowledge in interaction with interested parties from the field of applied arts.

8. Conclusion

I express a positive opinion that the PhD Thesis on the topic “Intellectual property in the applied arts - identification and market realization” with author Valeri Valentinova Kostova corresponds to the requirements of LDASRB and the Regulations for its application, and the Rules of the UNWE.

The dissertation possesses the necessary scientific, methodological and applied merits and authorial achievements for its author Valeri Valentinova Kostova to acquire the educational and scientific degree “Doctor” in professional direction 3.8. Economy.

28.10.2023/Sofia

Signature:
Prof. Dr. Tania Todorova